

OPONENTSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Karlová, Veronika (2023): *Austauschbarkeit von Präteritum und Perfekt als Problem im Gegenwartsdeutschen*. Praha: FF UK, 44 s., 0 s. příloh.

Předložená bakalářská práce bohužel nepatří mezi ty zdařilé. Následující řádky v nutně komprimované podobě obsahují zdůvodnění tohoto hodnocení.

Pozitivní stránky práce lze shrnout tak, že práce zpracovává téma, jež je relevantní nejen z perspektivy teoretické, ale má i praktický význam. Konkurenční vztah préterita a perfekta se řadí mezi obtížné jevy německé gramatiky a pozornost zaslouží samozřejmě i v kontextu němčiny jakožto cizího jazyka. Z hlediska metodologického můžeme konstatovat, že postup práce byl na zcela obecné rovině zvolen přílehavě. Práci otevírá reflexe jevu v kodexech, následuje korpusová rešerše a interview; uzavírá ji shrnutí analýz a seznam literatury.

Zpracování tématu doprovází závažné problémy na všech rovinách. Vzhledem k rozsahu tohoto posudku se zde zaměřuji pouze na vybrané jevy v náhodné pořadí.

Čtenář obeznámený se základy současné lingvistiky se patrně zarazí již na samém počátku textu, kde je formulována výzkumná otázka: „Gibt es klare Grenzen im Gebrauch von Präteritum und Perfekt?“ (s. 6). Nejpozději od dob korpusové lingvistiky víme, že hranice různých jazykových jevů a kategorií jsou v zásadě neostré; jazyk není algoritmus. Odpověď je proto předem známá a předložené bakalářské práce k zodpovězení této otázky není zapotřebí. Mám za to, že autorka měla výzkumnou otázku formulovat jiným způsobem. Osobně bych formuloval jinak i samotný název práce. Záměnnost, popř. konkurenční vztah préterita perfekta není „problém“, ale přirozený jazykový jev; stejně jako další jiné konkurenční vztahy v němčině, češtině a všech ostatních přirozených jazycích.

Seznam použité literatury je vzhledem k tématu a jeho komplexnosti extrémně chudý. Velké množství relevantních zdrojů dat nebylo zohledněno. Nepřekvapí proto, že se autorka v teoretické části nedopracovala k nadhledu a kritickému zhodnocení literatury, se kterou pracovala. Teoretická část práce tak působí spíš jako výpisky z několika málo vybraných zdrojů než opravdová syntéza zpracovávaného tématu. Tyto výpisky přitom na první pohled vypadají relativně kultivovaně, bližší prozkoumání však odhalí, že ani základní interpretace dat z kodexů není prosta pochybení. Např. na s. 11–12 se nepochopitelně prolínají výklady k perfektu s rezultativním významem a bez něj v gramatice Helbig/Buscha. Výklad na mnoha místech klouže po povrchu a nezohledňuje i zcela zásadní fakta. Domnívám se, že výklady v kap. 2. 3. 3. v podstatě nejsou možné bez alespoň elementární zmínky o diachronních aspektech této problematiky, byť je výzkumná otázka synchronní. V práci postrádám též reflexi tzv. *Ästhetenpräteritum*. Chybí komentáře k distribuci perfekta a préterita v textech (jejich úvodní vs. prostřední vs. finální části). Výklady nereflktují skutečnost, že se préteritum a perfektum v jazyce nevyskytují „jen tak o sobě“, ale že slovesné formy tvoří jednotu dalších gramatických kategorií. Některé komentáře, především pak ty, které se týkají modalit, jsou tak poněkud zkrácené (s. 13–14).

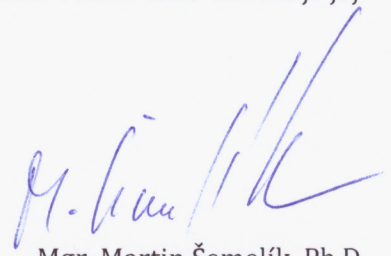
Provedená korpusová analýza je celkově strohá, nepromyšlená a metodologicky nereflktovaná. Co nám analýza dvou sloves řekne o préteritu a perfektu jako takovém? Tvrzení v závěru práce v tom smyslu, že „Mittels einer gründlichen Korpusanalyse wurde nachgewiesen, dass...“ (s. 42), vnímám, diplomaticky řečeno, jako přehnaně optimistické. Interpretace dat v této části práce je navíc zmatečná. Autorka dospívá k závěru, že „die Formen [sind] beliebig austauschbar“ (s. 34),

zároveň ale věnuje několik odstavců analýz tomu, aby v konkrétních textech zdůvodnila užití jedné formy na úkor druhé. Do jaké míry je toto koherentní postup, resp. logické vyvození závěru? Co přesně se zde tedy myslí zmiňovanou záměnností? Stejně problematická je i kap. 4.1. Interview. Co podstatného nám takto nereflektovaně pojatá interview o jevu mohou říct? Jakou mají ze statistického hlediska výpovědní hodnotu vzhledem k výzkumné otázce?

Jazykově působí text rozporuplně. Celkem vydařené pasáže se střídají s pasážemi s četnými stylistickými faux pas i pravopisnými a gramatickými chybami (srov. s. 12, 15, 17, 21, 23 aj.). Zvláště rušivě a komicky působí dvojznačné formulace typu *Götze präsentiert eine Herausforderung* (s. 17). Z řemeslného hlediska práce obsahuje relativně velké množství různých pochybení, mj. chronicky chybně ztvárněné uvozovky, záměnu pomlčky a spojovníku apod. V seznamu literatury chybí Jäger, u položky Rothstein chybí stránkový údaj. Tato pochybení zamrzí o to víc, že seznam literatury i text jako celek je velmi krátký.

Práci s přihlédnutím k výše uvedenému **NEDOPORUČUJI** k obhajobě. Místo toho navrhuji její zevrubnou revizi a přepracování ve smyslu tohoto posudku.

V Praze dne 8. 1. 2024

Mgr. Martin Šemelík, Ph.D.